

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ» ФАКУЛЬТЕТ
МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету
міжнародних економічних відносин

_____ проф. Палінчак М.М.
« 31 » _____ 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МЕТОДОЛОГІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ,
МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ У ВИЩІЙ ШКОЛІ**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	29 міжнародні відносини
Спеціальність	292 міжнародні економічні відносини
Предметна спеціальність (Спеціалізація) (за наявності)	Шифр і назва предметної спеціальності (спеціалізації)
Освітня програма	міжнародні економічні відносини
Статус дисципліни	обов'язкова (нормативна)
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Методологія економічної науки, методика викладання у вищій школі**» для здобувачів вищої освіти галузі знань 29 міжнародні відносини спеціальності 292 міжнародні економічні відносини предметної спеціальності (спеціалізації) (за наявності) **Шифр і назва предметної спеціальності (спеціалізації)** освітньої програми **міжнародні економічні відносини**.

Розробники: к. філол. н., доцент кафедри міжнародних економічних відносин **Рошко С.М.**

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
Міжнародних економічних відносин

протокол № 1 від «30» серпня 2024 р.

Завідувач кафедри проф. Приходько В.П.

Схвалено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин

протокол № 1 від «31» 08 20__ р.

Голова науково-методичної комісії доц. Ерфан Є.А.

© __, 20__ р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 20__ р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3	2	2
	Лекції:	
	26	8
	Практичні (семінарські):	
	10	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усне опитування	Самостійна робота:	
	54	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Методологія економічної науки, методика викладання у вищій школі**» є подати студентам широке наукове уявлення про роль методології в науковому пізнанні та практичній діяльності, прищепити їм практичні навички щодо здійснення творчого пошуку у дослідженні складних явищ і процесів, що відбуваються у світовому господарстві і міжнародних економічних відносинах; надання студентам умінь і здатностей самостійно розробляти навчально-методичну документацію навчальної дисципліни та провадити навчальний процес, застосовуючи сучасні методи викладання у вищій школі та організації навчального процесу.

Предмет курсу: Сутність і структура методології, особливості її застосування в гуманітарних, зокрема, в економічних науках при визначенні її парадигмальних основ, типологізації економічних систем, аналізі трансформаційних процесів на світовому та національному рівнях, при визначенні закономірностей розвитку світового господарства та міжнародних інтеграційних процесів; сутність і структура методики викладання у вищій школі, особливості її застосування у викладацькій діяльності.

Завдання курсу є прищеплення студентам знань про сутність і структуру методології, її роль і значення у вивченні системи економічних наук теоретичного і прикладного характеру. Особлива увага приділяється розкриттю методології як засобу отримання нових знань про економічний розвиток на різних рівнях функціонування світогосподарської системи. Крім того студенти мають змогу визначати головні тенденції в процесі еволюції економічних систем в контексті змін, що відбуваються у світовому цивілізаційному процесі; надання студентам умінь і здатностей, визначених освітньо-кваліфікаційною характеристикою фахівця з міжнародних економічних відносин.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Після вивчення навчальної дисципліни студенти повинні **вміти**:

- розробляти науково-методичний комплекс навчальної дисципліни;
- самостійно виконувати різні види педагогічної діяльності, у тому числі проводити практичні і семінарські заняття, здійснювати поточну атестацію;
- добирати і використовувати сучасні дидактичні методи й інтенсивні технології викладання;
- аналізувати ефективність результатів навчання;
- під керівництвом провідного викладача готувати лекції;
- самостійно працювати з довідковою, навчальною, науковою та періодичною літературою;
- аналізувати витрати робочого часу, визначати пріоритетність видів діяльності, складати реалістичні плани особистої роботи;
- добирати літературні джерела, здійснювати аналітичний пошук й узагальнення інформації, складати реферат і літературний огляд;
- добирати і застосовувати різноманітні типи наукових методів обробки інформації, здійснювати обробку й аналітичну інтерпретацію інформації, узагальнювати результати дослідження;
- застосовувати сучасні методи і технічні можливості оформлення результатів дослідження.

Під час вивчення курсу студенти мають змогу набути такі **здатності**:

- складати реферат, анотацію;
- чітко, послідовно і логічно висловлювати свої думки та переконання завдяки застосування усної і письмової форм звіту за результатами виконаної роботи;
- дотримуватися етики ділового спілкування;
- реалізовувати відносини відповідальності за допомогою сукупності етичних, правових та економічних норм у їх взаємозв'язку;
- переконувати, аргументувати, вести конструктивні переговори, результативні ділові бесіди, плідні дискусії, полеміку; толерантно ставитися до протилежних думок, брати участь у дискусіях, вміти організовувати презентації результатів виконаної роботи.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Методологія економічної науки, методика викладання у вищій школі**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

Шифр НД за ОП	Політекономія
Шифр НД за ОП	Мікро-, макроекономіка
Шифр НД за ОП	Основи наукових досліджень

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Міжнародні економічні відносини**», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
з'ясувати сутність і структуру методології, особливості її застосування в економічних науках при визначенні її парадигмальних основ, типологізації економічних систем, аналізі трансформаційних процесів на світовому та національному рівнях, при визначенні закономірностей розвитку світового господарства та міжнародних інтеграційних процесів	
визначати головні тенденції в процесі еволюції економічних систем у контексті змін, що відбуваються у світовому цивілізаційному процесі	
самостійно виконувати різні види педагогічної діяльності, у тому числі проводити практичні і семінарські заняття, здійснювати поточну атестацію;	
добирати і використовувати сучасні дидактичні методи й інтенсивні технології викладання;	
аналізувати ефективність результатів навчання;	
під керівництвом провідного викладача готувати лекції	

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Методологія економічної науки, методика викладання у вищій школі**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
узагальнювати економічні знання, отримані під час навчання в університеті	
вдосконалити навички аналітичної, творчої роботи під час підготовки магістерських досліджень,	
набути здатностей самостійно розробляти навчально-методичну документацію навчальної дисципліни та провадити навчальний процес, застосовуючи сучасні методи викладання у вищій школі та організації навчального процесу	

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: усне опитування, тестування, презентації, підготовка і захист рефератів, модульна контрольна робота.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю:

усне опитування, тестовий контроль, захист рефератів, презентації по темах навчальної дисципліни

Форма модульного контролю:

модульна контрольна робота

Форма підсумкового семестрового контролю: усне опитування (залік)

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	CP	50	100
5	5	5	5	5	5	20				

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль ...)

Поточне оцінювання та самостійна робота									Модульна контрольна робота	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	T12	CP	50	100
5	5	5	5	5	5	20				

T6, T7 ... – теми

*Підсумкова оцінка визначається як середнє арифметичне підсумкових оцінок за 1 та 2 модулі

**оцінка за виконання самостійної роботи враховується у поточному контролі

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Модуль ...	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	2	20	4	20		
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)						
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні						
Письмове тестування при тематичному оцінюванні						
...						
Презентація	3	30	3	30		
Реферат	1	10	1	10		
Есе						
...						
Модульна контрольна робота		50		50		
Разом		100		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота – це перелік формалізованих завдань першого (репродуктивного) рівня, вирішення яких потребує умінь застосовувати інтегровані знання матеріалу та завдань другого (продуктивного) і третього (творчого) рівня для аналітичної роботи студента. Формою контролю завдань першого рівня є тестові завдання, другого і третього рівня – письмова робота.

Призначення модульної контрольної роботи – об'єктивна оцінка знання студентами професійної бази теоретичних знань та умінь щодо освоєння та ефективного використання аналітичної діяльності для реалізації практичних завдань у галузі міжнародних відносин.

Комплексна контрольна робота проводиться у письмовому вигляді.

Структура завдань. Контрольна робота включає 1 питання творчого рівня і 1 питання продуктивного рівня по 10 балів, 6 тестів (завдання першого рівня) по 5 балів. (Разом – 50 балів).

Тривалість виконання – 1 заняття (2 академічні години).

Зміст варіантів завдань повною мірою відповідає програмним вимогам, які ставляться до підготовки фахівців за напрямом «міжнародні економічні відносини».

Варіанти МКР мають приблизно однакову складність. Відповідь по кожному варіанту оцінюється у 50 балів.

Критерії оцінювання курсової роботи (проєкту) (у разі потреби)

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Контроль знань здійснюється за кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою, тобто за рейтинговою накопичувальною системою у відповідності з наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 29.03.2012 р. № 384 та відповідним наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» від 15.10.2012 за №234/01-03.

Загальні критерії оцінювання знань

Сума балів за всі види діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS
	Для екзамену, курсової роботи, практики	Для заліку	
90 -100	відмінно	зараховано	A
82-89	добре		B
74-81			C
64-73			D
60-63	задовільно		E
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	FX
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

Критерії оцінювання знань з дисципліни «**Методологія економічної науки, методика викладання у вищій школі**»

Оцінки «відмінно» заслуговує студент, який виявив всебічні, систематичні і ґрунтовні знання навчально-програмового матеріалу, вміння вільно виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною і додатковою літературою, що рекомендована програмою. Як правило, оцінка «відмінно» виставляється студентам, які засвоїли взаємозв'язок основних понять дисципліни для набутої професії, виявили творчі здібності в розумінні і використанні навчально-програмового матеріалу.

Оцінки «добре» заслуговують студенти, які виявили повне знання навчально-програмового матеріалу, успішно виконують передбачені програмою завдання, засвоїли основну літературу, рекомендовану програмою. Як правило, оцінка «добре» виставляється студентам, які засвідчили систематичний характер знань із дисципліни і здатні до їх самостійного поповнення і оновлення у ході подальшої навчальної роботи і професійної діяльності.

Оцінки «задовільно» заслуговує студент, що виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за професією, який справляється з виконанням завдань, передбачених програмою, ознайомлений з основною літературою, рекомендованою програмою. Як правило, оцінка «задовільно» виставляється студентам, що допустилися огріхів у відповіді на заліку і при виконанні екзаменаційних завдань, але продемонстрували спроможність усунути ці огріхи.

Оцінка «незадовільно» виставляється студентіві, який виявив прогалини у знаннях основного навчально-програмового матеріалу, припустився принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань. Як правило, оцінка «незадовільно» ставиться студентам, які неспроможні продовжити навчання чи приступити до професійної діяльності після закінчення вузу без додаткових занять із відповідної дисципліни.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1: Методологія економічної науки

Тема 1. Методологія економічної науки: сутність, поняття і завдання курсу

Сутність та структурні рівні наукової методології. Методологія премодерну: емпіризм, синкретичність, гетерогенність. Методологія постмодерну: трансдисциплінарність, релятивізм, плюралізм, синергізм. Наукові метафори: педагогічні, евристичні, конститутивні. Головні функції методології: дескриптивно-методологічна, критично-онтологічна, професійно-етична.

Тема 2. Економічна теорія як загальна методологія економічних наук

Предмет, структура, методологія і функції економічної теорії. Основні етапи розвитку економічної науки: меркантилізм, вчення фізіократів, класична, неокласична, постнеокласична економічна наука. Головні принципи класичної ринкової економіки. Генезис економічного знання: поріг позитивності, поріг епістемологізації, поріг науковості, поріг формалізації.

Тема 3. Моделі економічного розвитку

Моделі економічного розвитку. Зміна парадигми економічного розвитку. Сутність теорії лінійних стадій. Теорія зовнішньої залежності. Теорія дуального розвитку. Неокласична теорія вільного ринку. Концепція ендегенного зростання. Інноваційна теорія економічного розвитку.

Тема 4. Синергетична економіка

Особливості синергетичної парадигми: нелінійність, нестійкість, біфуркації, хаос. Структурні зрушення у виробництві, зайнятості та акціонерному капіталі та взаємозв'язок між ними. Стійкість економічної системи, теорія економічних циклів. Конкурентні ділові цикли. Економічний хаос в дискретній системі, хаос моделі міжнародної економіки.

Тема 5. Методологічні принципи аналізу постсоціалістичного суспільства та державного регулювання економіки. Інформаційне суспільство

Співвідношення капіталізму і соціалізму. Постформаційне суспільство. Суперечності наздоганяльної стратегії. Історія появи і застосування терміна «інформаційне суспільство». Критика «інформаційного суспільства». Інформаційне суспільство в Україні.

Тема 6. Трансформація економічних систем. Системний метод в економічній науці

Методологія, суть і принципи трансформаційних процесів. Концепції Пріоритетні концепції економічної революції. Фази еволюції економічних та соціально-політичних відносин. Концептуальні засади дослідження трансформацій економічних систем суспільства. Особливості здійснення трансформаційних процесів в Україні.

Сутність загальної теорії систем Л. фон Берталанфі. Системні дослідження в сучасній науці. Закони збереження та принципи інваріантності. Економічні системи і моделі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: Методика викладання у вищій школі

Тема 1: Предмет і завдання курсу. Система вищої освіти в Україні та її правове регулювання

Предмет, мета і завдання курсу „Методика викладання у вищій школі”. Актуальність вивчення дисципліни «Методика викладання у вищій школі».

Історія виникнення та сутність Болонського процесу та кредитно-модульної системи організації навчального процесу. Суть Лісабонської конвенції і Сорбонської декларації. Болонська декларація. Кредитно-модульна система організації навчального процесу. Проблеми запровадження принципів Болонської декларації в системі вищої освіти України. Реформування системи підготовки спеціалістів в умовах приєднання України до Болонського процесу.

Сутність ступеневої освіти. Порядок ліцензування освітніх послуг та система акредитації вищих навчальних закладів. Система стандартів вищої освіти.

Структура системи вищої освіти в Україні. Характеристика основних типів вищих навчальних закладів в Україні.

Основи правового регулювання вищої освіти: поняття системи вищої освіти, види освітньо-кваліфікаційних рівнів і вищих навчальних закладів. Правове регулювання діяльності науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів України.

Тема 2: Предмет і принципи дидактики вищої школи. Сутність та закономірності навчального процесу у вищій школі

Зміст поняття «дидактика» у вищій школі. Предмет дидактики. Завдання дидактики. Ян Амос Коменський – засновник дидактики. Твір «Велика дидактика» (1633). Освітня діяльність німецького педагога Йогана Фрідріха Гербарта (1776-1841) і англійського філософа Герберта Спенсера (1820-1903). Педагогічна діяльність О.В.Духновича. Світова дидактика I пол. XX ст. – діяльність американського філософа, психолога і педагога Джона Дьюї (1859-1952).

Особливості розвитку дидактики вищої школи у II пол. XX ст.

Принципи навчання (дидактичні принципи) та їх характеристика: принцип науковості, принцип систематичності та послідовності навчання, принцип доступності навчання, принцип зв'язку навчання з життям, принцип свідомості і активності у навчанні, принцип наочності у навчанні, принцип міцності засвоєння знань, умінь і навичок, принцип індивідуального підходу, принцип емоційності навчання.

Сучасні класифікації принципів навчання.

Класифікація принципів навчання А.М.Алексюка: принцип єдності навчання, освіти і виховання, принцип спрямованості процесу навчання у вузі на всебічний, гармонійний розвиток особистості студента.

Класифікація принципів навчання С.М.Архангельського: принцип науковості, принцип систематичності, принцип зв'язку теорії з практикою, принцип поєднання індивідуального і колективного, принцип єдності конкретного й абстрактного, принцип доступності знань, принцип міцності знань.

Класифікація принципів навчання І.І.Кобиляцького: принцип єдності дослідницької і навчальної діяльності вченого-педагога, принцип залучення студентів до посиленої дослідницької роботи, принцип забезпечення творчої активності і самостійності студентів у навчальному процесі, принцип єдності теоретичної та практичної підготовки, принцип глибокого засвоєння специфіки формування внутрішнього світу студентів, урахування їхніх вікових та індивідуальних особливостей.

Соціальна сутність навчання. Змістовий, операційно-процесуальний та мотиваційний аспекти навчання. Структурні елементи навчального процесу: повідомлення знань та їх засвоєння, відтворення засвоєного, застосування знань на практиці. Типи навчання: інформаційно-повідомляючий, пояснювально-ілюстративний, проблемно-дослідницький.

Зовнішня та внутрішня структура навчального процесу. Елементи зовнішньої структури: зміст навчання і освіти, викладання, навчання. Загальна мета навчального процесу – гармонійний розвиток особистості.

Тема 3: Спеціалізація, зміст та планування і організація навчання у сучасній вищій школі

Спеціалізація вищої освіти в університетах середньовічної Європи. Києво-Могилянська академія – загальноосвітній університет.

Спеціалізація вищої освіти в історії вузів Росії. Зміни у сфері освіти на початку XX ст. Розвиток спеціалізації вищої освіти у XX ст.

Курсова та предметна системи організації навчання у вищій школі, основоположні принципи функціонування.

Входження України в Болонський процес. Кредитно-модульна система організації навчання у ВНЗ. Модульний підхід до побудови й вивчення навчальних курсів. Принципи розподілу академічного курсу навчального предмета на модулі. Індивідуальна та самостійна поза аудиторна робота студентів, консультації. Організація та проведення модульного контролю. Сумарна модульна

оцінка. Семестровий контроль. Застосування рейтингових оцінок та рейтингу студента. Позитивні риси модульної системи.

Принципи організації і планування навчання. Система вимог до професійного рівня майбутнього фахівця. Державні стандарти освітньо-професійних програм зі спеціальностей. Характеристика навчального плану зі спеціальності «міжнародні економічні відносини». Навчальні програми та робочі програми навчальних курсів. Розклад навчальних занять. Основні вимоги щодо забезпечення методично правильної послідовності навчальних занять.

Тема 4: Методи навчання у вищій школі

Поняття методу навчання як педагогічного явища. Внутрішній і зовнішній вияви методів навчання. Критерії класифікації методів навчання. Бінарна класифікація методів навчання акад. М.І.Махмутова. Класифікація методів навчання, побудована на ідеї проблемності М.М.Скаткіна та І.Я.Лернера.

Характеристика методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності: словесні, наочні і практичні методи навчання.

Характеристика методів стимулювання навчальної діяльності: метод навчальної дискусії, метод пізнавальних ігор, метод створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу, метод створення ситуації новизни навчального матеріалу, метод опори на життєвий досвід учнів.

Характеристика методів контролю і самоконтролю у навчанні: метод усного контролю, метод письмового контролю, метод тестового контролю, метод графічного контролю, метод програмованого контролю.

Активізація навчальної діяльності як невід'ємна умова ефективності навчального процесу. Вихідні категорії проблемного навчання: проблемне запитання, проблема, проблемні завдання, проблемна ситуація.

Тема 5: Методика підготовки і проведення лекційних, семінарських та практичних занять у вищій школі. Проблемна лекція у вузі

З історії питання про виникнення вузівської лекції. Загально дидактичні вимоги до структури лекції, методичні вимоги до її проведення, структуризації часу. Мета і завдання вступної лекції, тематичної лекції, оглядової лекції, заключної лекції.

Методика проведення лекції, дотримання програми, визначеної у плані-конспекті, принципів навчання та методів його активізації на базі принципу проблемності.

Підготовка плану-конспекту проведення лекції, дидактичних засобів його супроводу. Методичні вимоги до унаочнень (таблиць, рисунків, формул, схем).

Підбір термінологічних, категорійних та теоретико-методологічних матеріалів.

Методика і стиль читання лекції, володіння аудиторією, ораторською майстерністю.

Сучасні проблеми лекційного викладання.

З історії питання про виникнення семінарських занять. Демократичний, авторитарний та ліберальний напрями проведення семінарських занять.

Цілі, завдання та роль семінарських та практичних занять у навчальному процесі.

Види семінарських занять, методика їх організації та проведення. Дозування часу.

Дискусія як найдавніша форма організації навчання. Умови та етапи проведення дискусії.

Прийоми проведення дискусії.

Самостійна робота студентів та її роль у закріпленні знань, виробленні умінь і навичок.

Тема 6: Методика контролю знань, умінь і навиків студентів

Функції контролю знань студентів. Принципи організації контролю і оцінки знань. Види контролю знань (попередній, поточний, тематичний, підсумковий). Мета і завдання контролю знань студентів.

Методи перевірки і контролю успішності студентів: метод спостереження викладача за роботою студентів під час аудиторних та поза аудиторних занять, метод усної перевірки, метод письмових робіт, метод практичних робіт, метод програмованого контролю.

Основні форми організації перевірки знань студентів: індивідуальна перевірка, фронтальна перевірка, самоконтроль, рейтингова система.

Основні методичні вимоги до оцінки знань.

Бальна система оцінки знань. Рейтингова система оцінки знань у вузах і методика її проведення.

Уміння і навички, їх оцінка. Інтегральна оцінка діяльності студентів по засвоєнню змісту навчального курсу.

ТЕМАТИКА ТА ПЛАНИ ЛЕКЦІЙ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1: Методологія економічної науки

Лекція 1. Методологія економічної науки: сутність, поняття і завдання курсу

1. Мета, предмет і завдання курсу «Методологія економічної науки»
2. Сутність наукової методології та її рівні.
3. Особливості застосування методології у науковому пізнанні та в практичній діяльності.
4. Функції методології.
5. Наукові метафори.

Лекція 2. Економічна теорія як загальна методологія економічних наук

1. Предмет, структура, методологія і функції економічної теорії.
2. Основні етапи розвитку економічної науки: меркантилізм, вчення фізіократів, класична, неокласична, постнеокласична економічна наука.
3. Головні принципи класичної ринкової економіки.
4. Генезис сучасних економічних теорій.

Лекція 3. Моделі економічного розвитку

1. Моделі економічного розвитку. Зміна парадигми економічного розвитку.
2. Сутність теорії лінійних стадій. Теорія зовнішньої залежності. Теорія дуального розвитку. Неокласична теорія вільного ринку.
3. Концепція ендегенного зростання.
4. Інноваційна теорія економічного розвитку.

Лекція 4. Синергетична економіка

1. Особливості синергетичної парадигми: нелінійність, нестійкість, біфуркації, хаос.
2. Стійкість економічної системи, теорія економічних циклів. Конкурентні ділові цикли. Економічний хаос в дискретній системі, хаос моделі міжнародної економіки.

Лекція 5. Методологічні принципи аналізу постсоціалістичного суспільства та державного регулювання економіки. Інформаційне суспільство

1. Співвідношення капіталізму і соціалізму.
2. Постформаційне суспільство. Суперечності наздоганяльної стратегії.
3. Історія появи і застосування терміна «інформаційне суспільство». Критика «інформаційного суспільства».
4. Інформаційне суспільство в Україні.

Лекція 6. Трансформація економічних систем. Системний метод в економічній науці

1. Методологія, суть і принципи трансформаційних процесів.
2. Пріоритетні концепції економічної революції. Фази еволюції економічних та соціально-політичних відносин.
3. Концептуальні засади дослідження трансформацій економічних систем суспільства.
4. Особливості здійснення трансформаційних процесів в Україні
5. Системний підхід в аналізі економічних явищ і процесів. Сутність загальної теорії систем Л. фон Берталанфі.
6. Економічні системи і моделі.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: Методика викладання у вищій школі

Лекція 7. Тема 7.1. Предмет і завдання курсу. Система вищої освіти в Україні та її правове регулювання.

1. Предмет, мета і завдання курсу «Методика викладання у вищій школі».
2. Структура системи вищої освіти в Україні. Основні типи вищих навчальних закладів в Україні.
3. Правове регулювання діяльності науково-педагогічних працівників в Україні.
4. Основні етапи становлення та розвитку Болонського процесу. Вхідження України в Болонський процес.

Тема 7.2. Предмет і принципи дидактики вищої школи. Сутність та закономірності навчального процесу у вищій школі.

1. Предмет і об'єкт дидактики вищої школи. З історії виникнення дидактики.
2. Дидактичні принципи навчання у вч. Сучасні класифікації принципів навчання та їх вплив на нову методику вузівського викладання.
3. Поняття та історичні типи навчання. Соціальна сутність навчання.

Лекція 8. Спеціалізація, зміст та планування і організація навчання у сучасній вищій школі

1. З історії спеціалізації вищої освіти. Курсова і предметна системи організації навчального процесу.
2. Кредитно-модульна система організації навчання у вч.
3. Державні стандарти освітньо-професійних програм зі спеціальностей.
4. Навчальний план і навчальні програми як вихідні державні документи планування та організації навчального процесу у вищій школі.
5. Методичні вимоги щодо забезпечення правильної послідовності навчальних занять.

Лекція 9. Методи навчання у вищій школі

1. Метод навчання як педагогічне явище. Нові вимоги до методів навчання у вищій школі. Класифікація методів навчання.
2. Характеристика методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.
3. Характеристика методів стимулювання навчальної діяльності.
4. Характеристика методів контролю і самоконтролю у навчанні.
5. Неімітаційні та імітаційні методи навчання. Проблемне навчання.
6. Дистанційне навчання в системі освіти (самостійна робота студентів).

Лекція 10. Методика підготовки і проведення лекційних, семінарських та практичних занять у вищій школі. Проблемна лекція у вузі

1. Методична концепція лекційного курсу. Види лекційних занять.
2. Організація лекційних занять. Методика і техніка читання лекції. Методичні вимоги до унаочнень.
3. Сучасні проблеми лекційного викладання (самостійна робота студентів).
4. Семінарські заняття як форма організації занять. Види семінарських занять.
5. Методика проведення семінарських занять.
6. Дискусія як метод навчання і проведення семінарських занять.
7. Сутність і значення самостійної роботи студентів.

Лекція 11. Методика контролю знань, умінь і навиків студентів

1. Мета і завдання контролю знань студентів. Функції контролю знань студентів.
2. Принципи організації контролю і оцінки знань. Види контролю знань.
3. Методи перевірки і контролю успішності студентів.
4. Основні форми організації перевірки знань студентів.
5. Бальна система оцінки знань. Рейтингова система оцінки знань у вч і методика її проведення.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна						Заочна					
	усього	лекції	практ.	Лаб.	Інд.	Самост.	усього	лекції	практ.	Лаб.	Інд.	Самост.
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1: Методологія економічної науки												
Тема 1. Методологія економічної науки: сутність, поняття і завдання курсу	5	2				3	6	1				5
Тема 2. Економічна теорія як загальна методологія економічних наук	6	2	1			3	6	1				5
Тема 3. Моделі економічного розвитку	6	2	1			3	6	1				5
Тема 4. Синергетична економіка	5	2				3	6	1				5
Тема 5. Методологічні принципи аналізу постсоціалістичного суспільства та державного регулювання економіки. Інформаційне суспільство	6	2	1			3	5					5
Тема 6. Трансформація економічних систем. Системний метод в економічній науці	6	2	1			3	5					5
Підготовка реферату	10					10	10					10
Модульна контрольна робота 1	2	2										
Всього годин за 1 модулем	46	14	4			28	44	4				40
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2: Методика викладання у вищій школі												
Тема 1. Система вищої освіти в Україні та її правове регулювання..	3	1				2	5	1				4
Тема 2. Предмет і принципи дидактики вищої школи. Сутність та закономірності навчального процесу у вищій школі.	3	1				2	5	1				4
Тема 3. Спеціалізація, зміст та планування і організація навчання у сучасній вищій школі.	7	2	2			3	8	1	2			5
Тема 4. Методи навчання у вищій школі.	7	2	2			3	6	1				5
Тема 5. Методика підготовки і проведення лекційних, семінарських, практичних занять у вищій школі. Проблемна лекція у вузі.	7	2	2			3	7		2			5
Тема 6. Методика контролю знань, умінь і навиків студентів.	5	2				3	5					5
Підготовка реферату	10					10	10					10
Модульна контрольна робота 2	2	2										
Всього годин за 2 модулем	44	12	6			26	46	4	4			38
РАЗОМ	90	26	10	-	-	54	90	8	4			78

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

Проведення практичних занять з курсу «Методологія економічної науки, методика викладання у вищій школі» має на меті закріплення та перевірку рівня теоретичних та практичних знань студентів з дисципліни в межах визначеної тематики.

Практичні заняття проводяться в академічних групах шляхом усного опитування, тестування, підготовки презентацій по тематиці практичних занять, дидактичних ігор.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Економічна теорія як загальна методологія економічних наук. Моделі економічного розвитку	2	
2	Методологічні принципи аналізу постсоціалістичного суспільства та державного регулювання економіки. Інформаційне суспільство. Трансформація економічних систем	2	
3	Спеціалізація, зміст та планування і організація навчання у сучасній вищій школі.	2	2
4	Методи навчання у вищій школі	2	
5	Методика підготовки і проведення лекційних, семінарських, практичних занять у вищій школі. Проблемна лекція у вузі.	2	2
Разом		10	4

6.4. Самостійна робота

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння матеріалом дисципліни, придбання необхідних умінь і навичок у час, вільний від обов'язкових занять. Під час такої роботи використовується навчальна спеціальна література, а також тексти лекцій. Специфічною формою навчальної самостійної роботи є виконання індивідуальних завдань у вигляді написання рефератів.

Основні види самостійної роботи студента:

1. Робота з науковими та літературними джерелами.
2. Вивчення додаткової літератури
3. Вирішення і письмове оформлення самостійних завдань
4. Підготовка до практичних занять
5. Підготовка доповідей за темами, запропонованими для самодіагностики.
6. Підготовка до підсумкового контролю

№	Тема	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
	Змістовий модуль 1		
1	Тема 1. Методологія економічної науки: сутність, поняття і завдання курсу	3	5
2	Тема 2. Економічна теорія як загальна методологія економічних наук	3	5
3	Тема 3. Моделі економічного розвитку	3	5
4	Тема 4. Синергетична економіка	3	5
5	Тема 5. Методологічні принципи аналізу постсоціалістичного суспільства та державного регулювання економіки. Інформаційне суспільство	3	5
6	Тема 6. Трансформація економічних систем. Системний метод в економічній науці	3	5
	Підготовка реферату	10	10

	Змістовий модуль 2		
7	Тема 1. Система вищої освіти в Україні та її правове регулювання.	2	4
8	Тема 2. Предмет і принципи дидактики вищої школи. Сутність та закономірності навчального процесу у вищій школі.	2	4
9	Тема 4. Спеціалізація, зміст та планування і організація навчання у сучасній вищій школі.	3	5
10	Тема 5. Методи навчання у вищій школі.	3	5
11	Тема 6. Методика підготовки і проведення лекційних, семінарських та практичних занять у вищій школі. Проблемна лекція у вузі.	3	5
12	Тема 8. Методика контролю знань, умінь і навиків студентів.	3	5
	Написання реферату	10	10
	Разом	54	78

6.5. Індивідуальні завдання (у разі потреби)

З метою поглибленого вивчення теоретичного і практичного матеріалу студент пише реферат. Підготовка реферату – один з етапів вивчення курсу “Методологія економічної науки, методика викладання у вищій школі”. Його метою є розширення і поглиблення теоретичних знань та практичних навичок аналітичної роботи з певної теми на основі самостійного узагальнення зібраного матеріалу.

Реферат є результатом самостійного дослідження з обраної теми.

При написанні реферату студент має показати вміння користуватися нормативними документами, літературними джерелами, узагальнювати підібрані матеріали, формулювати обґрунтовані висновки і пропозиції.

Підготовка реферату включає такі етапи: вибір теми; визначення завдань дослідження та складання плану реферату; підбір літературних джерел та фактичного матеріалу; написання та оформлення реферату.

Тема реферату обирається з переліку тем самостійно або за допомогою наукового керівника.

Виконання рефератів як одна із форм самостійної роботи включає такі етапи:

1. Вибір теми реферату:
підбір та вивчення загальної та спеціальної літератури по темі;
складання плану реферату;
написання тексту реферату та оформлення списку використаної літератури.
2. При написанні реферату студент зобов'язаний максимально використати наявні джерела по темі, зокрема, монографічну літературу, наукові публікації та навчальні підручники. При їх використанні в тексті повинні бути зроблені посилання на ці джерела у відповідності з чинними вимогами та стандартами.
3. На початку реферату повинен бути план з 2-3-х питань, що підпорядковані розкриттю теми.
4. У кінці реферату необхідно подати список використаної літератури по темі.
5. Тема реферату вважається розкритою при логічному та послідовному висвітленні питань плану.
6. Обсяг реферату – 7-10 сторінок машинопису.

Тематика наукових рефератів

Реферати з «Методології економічної науки»

1. Економічна теорія як загальна методологія економічних наук. Функції економічної теорії.
2. Моделі економічного розвитку
3. Синергетична економіка

4. Методологічні принципи аналізу постсоціалістичного суспільства та державного регулювання економіки
5. Трансформація економічних систем
6. Системний метод в економічній науці
7. Методологія та економічна наука в системі гуманітарного знання.
8. Сутність та структурні рівні наукової методології.
9. Сутність науки та завдання методології. Головні функції методології.
10. Наукові метафори: педагогічні, евристичні, конститутивні.
11. Етапи розвитку економічної науки.
12. Генезис економічного знання: поріг позитивності, поріг епістемологізації, поріг науковості, поріг формалізації.
13. Економічний розвиток як наукове поняття. Сутність і фактори, моделі і форми економічного розвитку.
14. Модель лінійних стадій розвитку (зростання).
15. Теорія структурних трансформацій.
16. Теорія зовнішньої залежності.
17. Теорія ендегенного зростання.
18. Сутність сталого економічного розвитку. Українська модель сталого розвитку.
19. Економічна модель України
20. Потенціал економічного розвитку України.
21. Інноваційна модель економічного розвитку.
22. Співвідношення капіталізму і соціалізму.
23. Інформаційне суспільство.
24. Основні етапи в історії економічної думки.
25. Сучасні економічні теорії і школи.
26. Особливості синергетичної парадигми: нелінійність, нестійкість, біфуркації, хаос.
27. Теорія економічних циклів.
28. Основні функції і моделі державного регулювання економіки. Правове та адміністративне регулювання економіки.
29. Особливості управління економікою перехідного типу.
30. Державне регулювання структурних зрушень в економіці.

Реферати з «Методики викладання у вищій школі»

1. Діяльність Українського вільного університету.
2. Децентралізація в управлінні вищою школою. Елітарність освіти країн Заходу.
3. Загальні особливості сучасної системи вищої освіти розвинутих країн. Акредитація вузів США.
4. Українські духовні школи в США та в Канаді.
5. Українські вищі навчальні заклади у країнах Західної Європи.
6. Вища освіта в США.
7. Система вищої освіти у Великобританії.
8. Система вищої освіти у Франції.
9. Система вищої освіти у Німеччині.
10. Система вищої педагогічної освіти у Японії.
11. Система вищої педагогічної освіти у Південній Кореї та в Китаї.
12. Педагогічна культура викладача вищого навчального закладу.
13. Братства: їх унікальність і значення в розвитку української вищої школи XVI-XVII ст.
14. Києво-Могилянська академія (1615-1817): історія утворення, освітня діяльність.
15. Острозька академія (1576-1636) та її роль у становленні вищої школи.
16. Реалізація систем дистанційного навчання у підготовці спеціалістів у світі.
17. Структура системи вищої освіти в Україні.
18. Болонський процес та його роль у реформуванні системи вищої освіти.
19. Підготовка до лекції та її проведення.
20. Організація індивідуальної та самостійної позааудиторної роботи студентів.

21. Організація контрольних заходів перевірки знань студентів.
22. Принципи і методи навчання у вищій школі.
23. Роль викладача як особистості у навчальному процесі.
24. Методика виховної роботи у ВНЗ.

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

(у разі потреби)

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Закон України «Про вищу освіту» від 1 липня 2014 р. № 1556-VII // Урядовий кур'єр від 13 серпня 2014р.- № 21.
2. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» від 18 грудня 2019р. // zakon.rada.gov.ua
3. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» (від 23.03.2000 № 1602-III) // ВВР України. – 2000. – № 25.
4. Закон України «Про інноваційну діяльність» (від 26.12.2002 № 380-IV) // ВВР України. – 2003. – № 10-11.
5. Закон України «Про науково-технічну інформацію» (від 25.06.1993 № 3323-XII) // ВВР України. – 1993. – № 33; 2003 – № 30; 2003. – № 30.
6. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» (від 01.12.1998. № 284-XIV) // ВВР України. – 1992. – № 12; 1993.– № 10, 11, 17; 1994.– № 41; 1995. – № 13; 1996. – № 3; 1997. – №8; 1999. – № 2-3.
7. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» (від 11.07.2002 № 2623-III) // ВВР України. – 2001. – № 48.
8. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник. – К: Либідь, 1998. – 560 с.
9. Бордель Ф. Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм / Ф. Бордель. – К., 1998.
10. Вища освіта в Україні: Навч. посібник / За ред.. В.Г.Кременя, С.М. Ніколаєнка. – К.: Знання, 2005. – 327 с.
11. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. – К., 2003.
12. Єщенко П.С. Економічні теоретичні концепції та їх предмет / П.С. Єщенко // Економіка України. – 2004. - №5. – С.56.
13. Захарченков В. Типи трансформаційних процесів у промислових територіальних системах / В. Захарченков // Економіка України. – 2004. - №6. – С.38.
14. Кульчицький Б.В. Економічні системи суспільства: теорія, методологія, типологія / Б.В. Кульчицький. – Львів, 2003.
15. Мікловда В. Макроекономічні тенденції стабілізації економіки України і перспективи економічного зростання / В. Мікловда, М. Пітюлич, В. Шинкар // Регіональна економіка. – 2004. - №1. – С.7-15.
16. Мочерний В.С. Методологія економічного дослідження / В.С. Мочерний. – Львів, 2001.
17. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2007. – 232 с.
18. Соскін О.І. Визначення національної економічної моделі України: порівняльний аналіз можливих альтернатив / О.І. Соскін // Актуальні проблеми економіки. – 2010. - №1 (103). – С.47-56.
19. Шляхтун П.П. Методика викладання соціально-гуманітарних дисциплін: Навч. посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2011. – 224 с.

Допоміжна література

1. Аксьонова О.В. Методика викладання економіки. – К., 1998.
2. Атанов Г.И. Возрождение дидактики – залог развития высшей школы. – Донецк, 2003.
3. Блауг М. Методология экономической науки. – М., 2004.
4. Валлерстайн И. Социология XXI века. – М., 2003.
5. Вегеш М., Остапеч Ю. Політологія в Ужгородському національному університеті та Болонський процес. – Ужгород, 2004.
6. Галузинський В.М., Євнух М.Б. Педагогіка: теорія та історія. – К., 1995.
7. Гальчинський А. Проблеми демократизації економіки /А. Гальчинський // Економіка України. – 2005. - №11.
8. Гальчинський А. Становлення суспільства трансформаційної цивілізації / А. Гальчинський. – К., 1003.
9. Дротянко Л.Г. Феномен фундаментального і прикладного знання. – К., 2000.
10. Захарченков В. Четвертий цикл індустріального розвитку (1951-1990 рр.) і формування промислових територіальних систем / В. Захарченков // Економіка України. - №1. – С.46.
11. Зоидов К.Х. Эволюционно-институциональный подход и методология проведения антикризисных мероприятий в переходной экономике / К.Х. Зоидов // Экономика и математические методы. – 2004. – Том40. -№3. – С.16-33.
12. Інститут експериментальних систем освіти. – Тернопіль, 2000.
13. Історія розвитку освіти США. Порівняльна характеристика систем освіти у США і в Україні / Ю.Ворошилов, Л.Хелберн. – Ужгород, 1997. – 36 с.
14. Калачник Н.Г., Вертегел В.Л. Самостійна робота – потужний засіб сучасної освіти і виховання: Навч.-метод. посібник. – Запоріжжя, 2005.– 326 с.
15. Кіщенко Ю.В. Формування професійної майстерності вчителя в системі педагогічної освіти Англії та Уельсу. – Херсон: ХДУ, 2004. – 172 с.
16. Козубовська І.В., Сагарда В.В. Учителю – про психологічне забезпечення навчально-виховного процесу. – Ужгород, 1992. – 106 с.
17. Кризь терни...Нариси становлення приватної вищої освіти. – Харків, 2000.
18. Лук'янець В.С. Сучасний науковий дискурс: Основи методологічної культури / В.С. Лук'янець, О.М. Кравченко, Л.В. Озадовська. – К., 200.
19. Лювен. 1930-1985. Українські студенти у Лювенському католицькому університеті / Ред.. З.Татарський. – Торонто, 2001. 547 с.
20. Макаренко А.С. Методика виховної роботи. – К.: Рад. школа, 1990.
21. Матвієнко О.В. Метод конкретних педагогічних ситуацій: Навч.-метод. посібник. – К., 2001. – 300 с.
22. Мельничук О.С. Історія педагогіки України: Навч. посібник. – Кіровоград: КДПУ ім.. В.К.Винниченка, 1998. – 169 с.
23. Навроцький О.І. Вища школа України в умовах трансформації суспільства. – Харків, 2000.
24. Нечепоренко Л.С. Класична педагогіка: Навч. посібник. – Харків: Основа, 1998.– 420 с.
25. Ніколаєнко С. Освіта і наука. Законодавчі та методологічні основи: Навч посібник. – К.: Політехніка, 2004. – 280 с.
26. Новицький В.Є. Інституційне регулювання в умовах кризи: реалії та імперативи / В.Є. Новицький // Економічний часопис-XXI. – 2010. - №1-2. – С.9-11.
27. Нові технології виховання: Зб. наук. статей / Відп. ред. С.В.Кириленко. – К.: ІСДО, 1995. – 156 с.
28. Нові технології навчання. – Вип. 27. – К., 2000.
29. Огаренко В.М. Недержавна вища освіта в Україні. – Запоріжжя, 2000.
30. Педагогічна майстерність: Підручник. – К., 1997.
31. Педагогічні технології. – К.: Українська енциклопедія, 1995. – 253 с.
32. Приватна вища школа України на шляху інновацій / заряд. Акад.. В.А.Андрущенко та проф.. Б.І. Корольова. – Харків: Вид-во НУА, 2005. – 320 с.
33. Пріоритет особистості – новий педагогічний стиль. – Ужгород, 1997. – 85 с.
34. Тойнбі Дж. Дослідження науки. В 2 томах / Дж. Тойнбі. – К., 1995.

35. Фурман А.В., Бригадир М.Б. Методи дослідження модульно-розвиваючих форм навчання: Наукове видання. – Тернопіль: Інститут ЕСО, 1999. – 35 с.
36. Хатингтон С. Столкновение цивилизаций / С. Хатингтон. – М., 2003.
37. Шумпетер Й. Теория экономического развития / Й. Шумпетер. – М., 1992.
38. Яковец Ю. Прогнозирование циклов и кризисов / Ю. Яковец. – М., 2000.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток _____).

(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____р. Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток _____).

(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____р. Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток _____).

(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____р. Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20____/ 20____н.р. без змін; зі змінами (Додаток _____).

(потрібне підкреслити)

протокол №____ від «____» _____ 20____р. Завідувач кафедри _____

(підпис)

(Прізвище ініціали)